

Sygn. akt II Ca 842/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SR Łukasz Kozakiewicz (del.)

Protokolant: Bogusława Mierzwa

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2014 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy

z wniosku (...)w Ś.

przy udziale (...) SA w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 25 lipca 2014 r., sygn. akt I Ns 1612/12

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

Sygn. akt II Ca 842/14 (transkrypcja wygłoszonego uzasadnienia)

Początek tekstu

[Przewodniczący 00:00:00.598]

...uzasadnienie, postanowienie.

[Sędzia sprawozdawca 00:00:06.348]

Uzasadnienie w sprawie, sygnatura akt II Ca 842/14. Stan faktyczny niniejszej sprawy został przez Sąd Rejonowy ustalony prawidłowo i ustalenia te Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, zaś sformułowane w tym zakresie zarzuty apelacji nie dają podstaw do ich zmiany lub obalenia. Przede wszystkim skarżący nie wykazał koniecznego tu naruszenia przy okazji dokonywania przez Sąd Rejonowy oceny dowodów, zasad logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie wytknął też, aby z przeprowadzonych dowodów wynikały logicznie odmienne wnioski, niż wyprowadzone przez Sąd. W istocie, bowiem apelujący pod pozorem zarzutu naruszenia artykułu 233 kpc,

kwestionuje ocenę prawną stanu faktycznego, polegającą na uwzględnieniu nabycia przez uczestnika postępowania służebności przesyłu w wyniku zasiedzenia. Tymczasem przedmiotowe zarzuty winny dotyczyć treści ustalonych przez Sąd faktów, które dopiero w wyniku ich subsumcji podlegają ocenie przez przyzmat prawa materialnego, przybierając postać określonych okoliczności prawnych, jak na przykład, nabycie prawa przez zasiedzenie. W tym zakresie faktem jest jedynie, istnienie urządzeń przesyłowych i sposób korzystania z nich, czego już skarżący nie kwestionował. Chybione są również pozostałe zarzuty naruszenia prawa procesowego, to jest artykułu 232 kpc w związku z artykułem 227 kpc oraz artykułu 234 kpc, gdyż skarżący wywodzi z nich błędne założenia, że o nabyciu służebności przesyłu decyduje przesłanka posiadania samoistnego. Natomiast zarzut dotyczący naruszenia artykułu 316 paragraf 1 kpc, jest o tyle nie zrozumiały, że w przypadku badania, czy doszło do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie, decydujące znaczenie ma wpływ niezbędnego okresu przed złożeniem wniosku o ustanowienie takiej służebności, a nie przed datą wydania postanowienia. Chybione okazały się również podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego. Wstępnie należy wskazać, że dopuszczalne jest nabycie służebności przesyłu przez zasiedzenie, a także, gdy okres korzystania z urządzenia przesyłowego przypadał przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Przyjmuje się bowiem, że korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z urządzeń przesyłowych w sposób odpowiadający obecnie uregulowanej instytucji prawnej służebności przesyłu, w okresie, gdy odpowiednie przepisy jej dotyczące jeszcze nie obowiązywały, mogło pociągać za sobą skutek prawny w postaci nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Praktyka gospodarcza wykształciła bowiem specyficzny, nieznanый wówczas ustawie rodzaj korzystania z cudzej nieruchomości, w celu realizacji zadań o charakterze powszechnym, jak na przykład przesył energii. Nie uzasadniało to w żadnej mierze wyzucia właściciela nieruchomości z jego prawa, ale przemawiało za przyjęciem dopuszczalności wykształcenia na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego szczególnego, nieopartego na stosunku zobowiązaniowym, prawa do korzystania z nieruchomości w związku z realizacją tych zadań. Zakwalifikowanie tego rodzaju uprawnienia, jako prawa rzeczowego ograniczonego, powodowało objęcie go wszystkimi skutkami prawnymi, które Kodeks cywilny wiąże z jego istnieniem, w tym dotyczące sposobu jego nabycia, również przez zasiedzenie. Tak Sąd Najwyższy w uchwale o sygnaturze III CZP 31/13, w uchwale o sygnaturze III CZP 18/13, w uchwale o sygnaturze III CZP 89/08, w wyroku o sygnaturze II CK 489/04, w postanowieniu o sygnaturze II CSK 112/06, w wyroku o sygnaturze II CSK 380/08, w postanowieniu o sygnaturze V CSK 502/10, warunkiem niezbędnym było tu jedynie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia. W tym miejscu wskazać należy na wadliwość stanowiska wnioskodawcy, co do braku ziszczenia się przesłanek nabycia przedmiotowego prawa przez zasiedzenie, które oparte jest na przekonaniu, że o skutku takim decyduje samoistne posiadanie. Tym czasem w przypadku posiadania służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu lub służebności przesyłu, w rachubę nie wchodzi, jak przy nabyciu własności posiadanie samoistne, lecz posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności. Ma ono przy tym swoisty charakter, gdyż uprawnienia, uprawnienia wynikające z tej służebności, nie łączą się z władztwem na rzecz lub w dosłownym znaczeniu. Podmiot wykonujący służebność, korzysta z cudzej rzeczy, tylko w oznaczonym zakresie, tego rodzaju korzystanie można jednak uznać za posiadanie, a to z uwagi na treść przepisu artykułu 352 kc. Posiadanie służebności gruntowej jest, więc posiadaniem specyficznym, a posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej, polega na korzystaniu z gruntów w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Dodać wypada, że podstawą prawną ewentualnego zasiedzenia służebności, odpowiadającej treści o służebności przesyłu lub służebności przesyłu, stanowi przepis artykułu 172 kc, stosowany odpowiednio wobec odesłania z artykułu 292 zdanie drugie kc, co oznacza konieczność spełnienia przez posiadacza służebności przesłanek w nim określonych, ale z odpowiednią modyfikacją uwzględniającą specyfikę posiadania służebności i przesłanki nabycia służebności gruntowej, określonej w artykule 292 zdanie pierwsze kc. W szczególności, zatem nie jest tu wymagana przesłanka posiadania samoistnego, natomiast pełną aktualność zachowują wskazane tam terminy. Tak Sąd Najwyższy w wyroku o sygnaturze IV CMP 28/13. W tym miejscu przyznać trzeba, że do dnia 1 lutego 1989 roku, to jest do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku, o zmianie ustawy Kodeks cywilny, przedsiębiorstwa państwowe wykonywały władcze uprawnienia, między innymi w stosunku do urządzeń przesyłowych w imieniu Skarbu Państwa. Nie mogły zatem wiązać tego faktu z nabyciem jakichkolwiek uprawnień na swoją rzecz, gdyż wykluczała to zasada jednolitej własności państwowej, wynikająca z obowiązującego wówczas przepisu artykułu 128 kc. Posiadając urządzenia przesyłowe i cudzą nieruchomość, na której były one posadowione w celu ich utrzymywania i eksploatacji, przedsiębiorstwo państwowe, pozostając dzierżycielem, działał, zatem w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. W konsekwencji, ewentualne nabycie w drodze zasiedzenia służebności

gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu, mogło nastąpić jedynie na rzecz Skarbu Państwa. Jeśli jednak okres posiadania okazał się krótszy od niezbędnego do nabycia przedmiotowego prawa przez zasiedzenie przez Skarb Państwa, czyli najwyżej 20 lat, zgodnie z artykułem 172 kc w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 października 1990 roku, to zgodnie z jednolitym w tej mierze poglądem judykatury, okres posiadania faktycznego, realizowanego przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem 1 lutego 1989 roku, mógł zostać doliczony do okresu posiadania przypadającego po tej dacie, a prowadzącego do zasiedzenia przedmiotowego prawa, wówczas już na rzecz tego przedsiębiorstwa. Koniecznym było tu jednak przeniesienia posiadania, ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo przesyłowe lub jego następców prawnych, które dotychczas było dzierżycielem urządzenia przesyłowego. Przyjmuje się również, że w wyniku takiego posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe, zarówno w imieniu Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989 roku, jak i we własnym imieniu po tej dacie, mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i służebności przesyłu w rozumieniu artykułu 305 prim Kodeksu cywilnego i to w zależności od tego, kiedy upłynął okres posiadania niezbędny do zasiedzenia tego prawa. Niewątpliwie zbliżono charakter obu wspomnianych praw, uzasadniał, bowiem przyjęcie, że posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i posiadanie służebności, mogą łącznie prowadzić do nabycia tego ostatniego przez zasiedzenie. W istocie, bowiem sytuacja faktyczna posiadacza, w przypadku realizacji obu tych uprawnień, jest identyczna i polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Tak Sąd Najwyższy w uchwale o sygnaturze III CZP 18/13, w postanowieniu o sygnaturze V CSK 502/10, w postanowieniu o sygnaturze III CZP 93/11, w postanowieniu o sygnaturze I CSK 11/05, w postanowieniu o sygnaturze I CSK 171/08, w postanowieniu o sygnaturze III CZP 108/10 i uchwale o sygnaturze III CZP 70/09. Wypada również dodać, że analogiczna sytuacja mogła mieć miejsce pod rządami prawa rzeczowego. Otóż zgodnie z artykułem 175 prawa rzeczowego, służebność mogła być ustanowiona także na rzecz każdego czesnego właściciela w znaczonego przedsiębiorstwa. Do takiej służebności stosowało się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, natomiast przepis artykułu 184 prawa rzeczowego, dopuszcza nabycie tego prawa w drodze zasiedzenia, w wyniku posiadania służebności, polegającej na trwałym i widocznym urządzeniu przez lat 20 lub 30, w zależności od tego, czy nabycie służebności następowało w dobrej, czy w złej wierze. W ocenie Sądu Okręgowego, nie może rodzić wątpliwości fakt korzystania przez uczestnika postępowania oraz jego poprzedników prawnych, z urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomościach wnioskodawcy. Następstwo prawne uczestnika postępowania po kolejnych przedsiębiorstwach państwowych, począwszy od utworzonego w dniu 25 sierpnia 1945 roku przedsiębiorstwa państwowego, (...) nie zostało w niniejszej sprawie skutecznie zakwestionowane, a wynika z przedstawionych wraz z odpowiedzią na wniosek dokumentu. Mając zaś na uwadze przepisy artykułu 340 kc i artykułu 345 kc oraz nie wątpliwy fakt, że uczestnik postępowania, jest obecnie właścicielem spornych urządzeń przesyłowych, należało również uznać, że posiadanie tych urządzeń, w przypadku po niemieckiej linii średniego napięcia przysługiwało mu oraz jego poprzednikom prawnym nie przerywając od 1945 roku, w wyniku ich nabycia, zgodnie z przepisami dekretu z dnia 8 marca 1946 roku, o majątkach opuszczonych i ponemieckich. Faktyczne władztwo poprzedników prawnych uczestnika postępowania nad urządzeniami przesyłowymi, potwierdzają też załączone do odpowiedzi na wniosek dokumenty w postaci protokołów, ogólnej charakterystyki linii napowietrznych i wydruku z arkusza środków trwałych. Natomiast posiadanie linii wysokiego napięcia, uczestnik postępowania wszedł w przypadku linii (...) w roku 1974 i w przypadku linii (...) w roku 1975, to jest w roku ich budowy, co z kolei potwierdzają załączone do odpowiedzi na wniosek dokumenty dotyczące ich budowy i eksploatacji. W tym zakresie należy dodać, że przedsiębiorstwa państwowe, do dnia 1 lutego 1989 roku, zarządzające powierzonym im mieniem Skarbu Państwa, zostały nim uwłaszczone z mocy prawa, na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 września 1990 roku, o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i uwłaszczeniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Co potwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu o sygnaturze II CSK 314/08. W tych warunkach, nie tylko nieuprawniona, ale i wątpliwa wydaje się zasadność kwestionowania przez skarżącego nabycia przez uczestnika postępowania własności urządzeń przesyłowych, jeśli bowiem nie należałyby one do niego, to nie byłby on właściwym adresatem złożonego w sprawie wniosku. Przechodząc do kwestii nabycia przez uczestnika, w wyniku zasiedzenia służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu, lub służebności przesyłu, w pierwszym rzędzie należy wskazać, że powstanie tego rodzaju uprawnienia, w odniesieniu do działek numer (...) położonej w B., numer (...) położonej w Ś. i numer (...) położonej w S., nie może rodzić żadnej wątpliwości, tego względu na to, czy poprzednik prawny uczestnika postępowania korzystał z posadowionych na nich urządzeń przesyłowych w dobrej, czy w złej wierze. Nieruchomości

te, bowiem były własnością osób fizycznych, w tym działka numer (...) od roku 1954, działka (...) od roku 1951 i działka numer (...) od roku 1954. Na dwóch pierwszych działkach, to jest numer (...) i (...), posadowione były ponemieckie linie średniego napięcia, istniejące co najmniej od 1945 roku. Okres zasiedzenia służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu, rozpoczął się zatem od momentu nabycia prawa własności tych działek przez osoby fizyczne, to jest w przypadku działki numer (...) od roku 1954 i w przypadku działki numer (...) od roku 1951. Przepis artykułu 184, obowiązującego wówczas prawa rzeczowego, przewidywał dłuższe niż Kodeks cywilny w pierwotnym brzmieniu okresy zasiedzenia, nie mniej w tej sprawie ich wpływ następował wcześniej, niż wpływ terminów zasiedzenia liczonych od dnia wejścia w życie Kodeksu cywilnego, a zatem zastosowanie winny mieć tu terminy przewidziane w prawie rzeczowym i stosownie do treści artykułu 41 paragraf 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku, przepisy wprowadzające Kodeks cywilny. Ponieważ sieci energetyczne istniały na przedmiotowych nieruchomościach, już w chwili przejścia prawa własności tych nieruchomości, należało uznać, że korzystanie przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania, miało miejsce w dobrej wierze. W konsekwencji z upływem 20 lat, to jest w przypadku działki numer (...), w roku 1974 i w przypadku działki numer (...), w roku 1971, prawo odpowiadające treści służebności przesyłu, zostało nabyte przez zasiedzenie. Nabycie to nastąpiło przy tym na rzecz Skarbu Państwa, gdyż zarządzające jego mieniem przedsiębiorstwo państwowe, nie było wówczas uprawnione do nabycia przedmiotowego prawa na swoją rzecz. Nie ma to jednak dla wyniku sprawy istotnego znaczenia, gdyż prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu, składało się na mienie administrowane przez przedsiębiorstwo państwowe, które zostało nim uwłaszczone, na podstawie wskazanej wyżej ustawy z 29 września 1990 roku, o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości. W przypadku działki numer (...), okres zasiedzenia mógł rozpocząć bieg, dopiero od roku 1975, gdyż wówczas wybudowano na niej sporne urządzenie przesyłowe. Zważywszy, że nieruchomość stanowiła ówczasie własność osób fizycznych, a w materiale dowodowym brak jest dowodów stanowiących o uprawnieniu Skarbu Państwa lub przedsiębiorstwa państwowego do ingerencji w tę nieruchomość, w cele, na cele budowy linii energetycznej, korzystanie z urządzenia przesyłowego przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania, następowało w złej wierze, a zatem do nabycia ku temu uprawnienia w drodze zasiedzenia, konieczny był upływ 30 lat, stosownie do artykułu 172 kc, w brzmieniu obowiązującym od 1 października 1990 roku, a to z uwagi na przepis artykułu 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku, o zmianie ustawy Kodeks cywilny. Nie mniej oznacza to, że prawo odpowiadające treści o służebności przesyłu, zostało nabyte przez zasiedzenie przez uczestnika postępowania w roku 2005. Nieco odmienny kształt musiała przybrać ocena dotycząca ewentualnego nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu, polegającej na korzystaniu z działek numer (...) położonych w Ś., oraz numer (...) i (...), położonych w S.. Działki te zostały nabyte przez, działki te zostały zbyte przez Skarb Państwa na rzecz wnioskodawcy w roku 1987, w odniesieniu do działek (...) i w roku 1986 w odniesieniu do działek numer (...). I były już wówczas zabudowane urządzeniami przesyłowymi. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, bieg okresu zasiedzenia, nie mógł rozpocząć się w sytuacji, gdy właścicielem nieruchomości i urządzeń przesyłowych był Skarb Państwa. Okres zasiedzenia mógł, zatem rozpocząć się dopiero z chwilą zbycia nieruchomości na rzecz wnioskodawcy. Kwestią o podstawowym znaczeniu, miało tu ustalenie właściwego okresu niezbędnego do zasiedzenia przedmiotowego uprawnienia, zależnego od pozostawiania przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania w dobrej i w złej wierze. Należy podzielić zapatrywanie, że dobra wiara zasiadającego posiadacza, występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności, rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa. Tak Sąd Najwyższy w postanowieniu o sygnaturze II CSK 472/13 i postanowieniu o sygnaturze II CSK 659/13. Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro w chwili sprzedaży nieruchomości wnioskodawcy, istniały już na niej urządzenia przesyłowe, to poprzedni, prawny uczestnik postępowania miał prawo zakładać, że mimo zmiany prawa własności, zachowuje on prawo do korzystania z urządzeń przesyłowych. Podkreślenia przy tym wymaga, że dobra wiara, oznacza obiektywnie usprawiedliwione, choć nieprawidłowe przekonanie o posiadaniu uprawnienia. Co za tym idzie istnienie dobrej wiary w tym zakresie, nie jest równoznaczne z istnieniem tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości. Wnioskodawca nie podjął inicjatywy dowodowej, w celu obalenia domniemania dobrej wiary po stronie uczestnika postępowania, wynikającej z artykułu 7 kc. Przytoczone w uzasadnieniu apelacji poglądy, nie przystają przy tym do wskazanych wyżej okoliczności sprawy. Dodać także należy, że wzruszenie domniemania prawnego, wymaga inicjatywy procesowej, a nie jedynie przekonania o oczywistej jego niezasadności. Co za tym idzie słusznie uznał Sąd Rejonowy, że dla nabycia służebności, o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działkach numer (...),

położonych w Ś. oraz numer (...) i (...), położonych w S., konieczny był upływ 20 lat, co skutkowało nabyciem powyższego uprawnienia w stosunku do działek numer (...) w roku 2007, zaś w stosunku do działek o numerze (...) w roku 2006. Każdorazowo okres niezbędny do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, upłynął zatem przed dniem złożenia wniosku w niniejszej sprawie, co miało miejsce z końcem roku 2012. Wykluczało to możliwość ponownego ustanowienia służebności przesyłu, skoro taka istniała już i została nabyta przez uczestnika postępowania w drodze zasiedzenia. Brak było podstaw do przyjęcia, że bieg okresu zasiedzenia winien podlegać zawieszeniu, stosownie do artykułu 121 punkt 4 kc w związku z artykułem 175 kc. Zawieszenie biegu, zasiedzenie, nie stosuje się, jeżeli posiadanie samoistne, nie pozostaje w związku z aktem nacjonalizacyjnym, albo innym działaniem władczym, stanowiącym przeszkodę w wytoczeniu powództwa windykacyjnego, jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu o sygnaturze II CSK 458/13. W niniejszej sprawie sytuacja taka miejsca nie miała. Z tych przyczyn na podstawie artykułu 385 kpc apelacja podlegała oddaleniu. O kosztach Sąd nie orzekał, wobec braku wniosku ze strony uczestnika postępowania w tym przedmiocie, to wszystko.

[Prezes wnioskodawcy 00:17:41.595]

(...)

[koniec części 00:17:43.999]